

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Wielkim Księstwie Luksemburga sądem powszechnym orzekającym w sprawach cywilnych i gospodarczych jest sąd okręgowy (*tribunal d'arrondissement*). Są dwa okręgi sądowe: okręg Sądu Okręgowego w Luksemburgu i okręg Sądu Okręgowego w Diekirch.

Sąd okręgowy może orzekać we wszystkich sprawach cywilnych i gospodarczych, w przypadku których prawo nie nadaje właściwości innym organom sądowym.

Należy zaznaczyć, że w przeciwieństwie do sytuacji w innych krajach w Luksemburgu nie ma sądów szczególnych właściwych dla spraw gospodarczych. Sprawy takie są rozpoznawane przez wyspecjalizowane wydziały sądu okręgowego. Sprawy gospodarcze podlegają natomiast procedurze uproszczonej. Właściwość sądów szczególnych obejmuje przede wszystkim:

sprawy, których przedmiot ma niewielką wartość: jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 euro, sprawę rozpoznaje sędzia pokoju. W Wielkim Księstwie Luksemburga są trzy sądy pokoju: w Luksemburgu, Esch-sur-Alzette i Diekirch, a każdy z nich ma określoną właściwość miejscową;

sprawy z dziedziny prawa pracy: organem właściwym do rozstrzygania sporów powstałych w związku z wykonywaniem umowy o pracę jest sąd pracy. W Wielkim Księstwie Luksemburga są trzy sądy pracy: w Luksemburgu, Esch-sur-Alzette i Diekirch, a każdy z nich ma określoną właściwość miejscową.

W praktyce sąd pracy znajduje się w budynku sądu pokoju;

sprawy związane ze stosunkiem najmu/dzierżawy: ustawa przyznaje sędziom pokoju właściwość w zakresie rozpoznawania sporów dotyczących wykonania umów najmu/dzierżawy, niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Należy zaznaczyć, że w przypadku sporów dotyczących ustalenia wysokości czynszu ustawa przewiduje, że przed wniesieniem sprawy do właściwego sądu należy ją skierować do komisji czynszów istniejącej przy każdej gminie;

sprawy dotyczące stosunków sąsiedzkich: większość spraw dotyczących stosunków sąsiedzkich związanych np. z ustanowieniem służebności lub z problemami dotyczącymi wspólności granicznej podlega właściwości sędziów pokoju. Jeżeli jednak sprawa przeradza się w powództwo o odszkodowanie, o właściwość decyduje wartość przedmiotu sporu: powyżej kwoty 15 000 euro sądem właściwym jest sąd okręgowy;

sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych: zgodnie z ustawą właściwość do rozpoznawania sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych ma Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*). Komisja ma siedzibę w Luksemburgu, a jej właściwość obejmuje obszar całego kraju; problemy nadmiernego zadłużenia: w sprawach związanych z nadmiernym zadłużeniem ustawa przyznaje właściwość w zakresie rozpoznawania sporów sędziom pokoju.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?**2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?**

Sądami właściwymi w sprawach cywilnych i gospodarczych, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu (nie licząc odsetek i kosztów) nie przekracza 15 000 euro, są sądy pokoju. Powyżej tej kwoty właściwość należy do sądu okręgowego.

Bez względu na okoliczności sąd okręgowy jest właściwy do orzekania w sprawach, których nie można wycenić pieniężnie, na przykład w sprawach rodzinnych.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)**2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej**

Zgodnie z ogólną zasadą sądem właściwym jest sąd stałego miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego. Zasada ta ma na celu ochronę pozwanego, któremu prawdopodobnie łatwiej jest bronić się przed sądem znajdującym się najbliżej jego miejsca zamieszkania lub siedziby.

Jeżeli pozwany jest osobą fizyczną, sądem właściwym jest sąd miejsca jego stałego zamieszkania lub pobytu.

Jeżeli pozwany jest spółką cywilną lub handlową, postępowanie można wszcząć zarówno przez sąd właściwym dla miejsca jego siedziby głównej, jak i przed sądem właściwym dla siedziby oddziału lub agencji spółki, o ile został w nich ustanowiony przedstawiciel uprawniony do kontaktów z osobami trzecimi, a spór dotyczy obszaru działalności oddziału lub agencji.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady**2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?**

W sprawach dotyczących stosunków umownych powód może wnieść sprawę do sądu albo w miejscu zamieszkania pozwanego, albo, w zależności od charakteru umowy, w miejscu wydania rzeczy lub wykonania usługi.

W sprawach dotyczących odpowiedzialności deliktowej lub w przypadku wniesienia powództwa cywilnego w ramach postępowania karnego: powództwo można wnieść do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego lub miejsca powstania szkody lub wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W sprawach:

- 1) o udzielenie małoletnim zezwolenia na zawarcie małżeństwa, o unieważnienie małżeństwa, o uchylenie decyzji o wstrzymaniu zawarcia małżeństwa (*mainlevée du sursis à la célébration du mariage*) oraz o przedłużeniu obowiązywania takiej decyzji, w sprawach dotyczących sprzeciwu wobec zawarcia małżeństwa oraz w sprawach o uchylenie takiego sprzeciwu;
- 2) dotyczących umów majątkowych małżeńskich oraz małżeńskich ustrojów majątkowych, a także w sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej;
- 3) dotyczących wzajemnych praw i obowiązków małżonków oraz obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny w przypadku małżeństwa i zarejestrowanego związku partnerskiego;
- 4) dotyczących ustania zarejestrowanego związku partnerskiego;
- 5) o alimenty;

6) dotyczących wykonywania prawa do kontaktów z dziećmi i odwiedzin oraz łożenia na utrzymanie i kształcenie dzieci;
7) dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej, z wyjątkiem spraw o pozbawienie władzy rodzicielskiej;
8) dotyczących orzeczeń w przedmiocie zarządu majątkiem małoletniego oraz opieki nad małoletnim;
9) o wydanie zakazu powrotu do miejsca zamieszkania osób wydalonych z ich miejsca zamieszkania zgodnie z art.1 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2003 r. o przemoc domowej, z późniejszymi zmianami; oraz o przedłużenie zakazów nałożonych w przypadku tego rodzaju wydalenia zgodnie z art. 1 ust. 2 przywołanej ustawy; a także środków zaskarżenia od powyższych środków,
o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, właściwym miejscowo sądem okręgowym jest:

- 1) sąd właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny;
- 2) jeżeli rodzice zamieszkują osobno, sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tego z rodziców, z którym – w przypadku wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej – zamieszkują małoletnie dzieci, lub – w przypadku wykonywania władzy rodzicielskiej przez jednego z rodziców – sąd właściwy dla jego miejsca zamieszkania;
- 3) w pozostałych przypadkach – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tego z rodziców, który nie wytoczył powództwa jako pierwszy.

W przypadku pozwu wspólnego sądem właściwym jest sąd wybrany przez strony, czyli sąd właściwy dla miejsca zamieszkania jednej lub drugiej strony. Jeżeli spór dotyczy wyłącznie obowiązku alimentacyjnego wobec małżonka, łożenia na utrzymanie i kształcenie dziecka, obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny lub – w przypadku ustania zarejestrowanego związku partnerskiego – środków pilnych i tymczasowych, właściwość może jednak posiadać sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka, byłego partnera będącego wierzycielem lub tego z rodziców, który w głównej mierze sprawuje pieczę nad dziećmi, nawet jeżeli ukończyły one 18. rok życia.

Właściwość miejscową ustala się w zależności od miejsca zamieszkania na dzień wniesienia pozwu lub – w sprawach rozwodowych – na dzień wniesienia pierwotnego pozwu o rozwód.

W przypadku wniosku o wzajemną pomoc prawną w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz prawa do kontaktów z dzieckiem właściwość posiada sąd właściwy dla miejsca pobytu lub domniemanego miejsca pobytu dziecka.

W sprawach o rozwód i separację oraz w sprawach dotyczących skutków rozwodu i separacji sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu znajduje się wspólne miejsce zamieszkania małżonków lub, w przypadku jego braku, miejsce zamieszkania pozwanego małżonka bądź – w przypadku rozwodu za porozumieniem stron (*divorce par consentement mutuel*) – miejsce zamieszkania jednego z małżonków.

W sprawach spadkowych sądem właściwym jest sąd miejsca ostatniego stałego zamieszkania zmarłego.

W sprawach dotyczących najmu/dzierżawy sądem właściwym jest sąd miejsca posiadawienia budynku.

W sprawach dotyczących prawa pracy sądem właściwym jest sąd miejsca zatrudnienia. W pewnych przypadkach, w których pracodawca wnosi sprawę przeciwko pracownikowi najemnemu zamieszkałemu w innym państwie członkowskim, właściwość zostaje jednak przypisana sądowi miejsca zamieszkania pracownika najemnego.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Prawo luksemburskie dopuszcza ważność „klauzuli prorogacyjnej”, na mocy której strony umowy wyznaczają określony sąd do rozpoznania sporu.

Tego rodzaju klauzule mają szczególne znaczenie, kiedy dochodzi do sporu między stronami mającymi siedzibę w kilku państwach. Pozwalają one z góry ustalić, przed jakim sądem rozstrzygany będzie ewentualny spór. Przesłanki ważności takich klauzul w stosunkach między państwami członkowskimi Unii Europejskiej są uregulowane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r.

Strony mogą również zawrzeć umowę o wyborze sądu właściwego w przypadku sporów bez elementu obcego. W takim przypadku strony mogą wnieść sprawę do sądu pokoju, który w normalnych okolicznościach nie byłby sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporu ze względu na wartość przedmiotu sporu lub zasady właściwości miejscowej. Umowa między stronami może zostać zawarta w sposób wyraźny lub wynikać z faktu, że pozwany stanął się na rozprawie i rozpoczął obronę co do istoty sprawy bez uprzedniego podniesienia zarzutu niewłaściwości sądziego rozpoznającego sprawę. Strony nie mogą jednak postąpić w wyżej opisany sposób przed sądem okręgowym, w przypadku którego przepisy dotyczące właściwości uzależnionej od wartości przedmiotu sporu mają charakter bezwzględny.

Klauzula prorogacyjna jest ważna tylko wtedy, gdy zostanie zaakceptowana przez obie strony. Zawarcie takiej umowy należy udowodnić zgodnie z przepisami prawa powszechnego.

Prawo ogranicza niekiedy swobodę stron w wyznaczaniu sądu. Zgodnie z ustawą o prawnej ochronie konsumentów za nieważne uznaje się klauzule mające za przedmiot pozbawienie konsumentów prawa do wnoszenia powództwa do sądów powszechnych.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Sądy szczególne ustanowione na mocy prawa luksemburskiego (sąd pracy, sąd pokoju orzekający w sprawach dotyczących najmu/dzierżawy, Sąd Administracyjny, Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych) rozpoznają w pierwszej instancji wszystkie wniesione do nich sprawy, niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Przykładowo sąd pokoju, którego właściwość ogólna (*compétence de droit commun*) ogranicza się do spraw, w przypadku których wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 15 000 euro, nie jest związany tym pułapem, jeżeli rozpoznaje sprawę dotyczącą najmu/dzierżawy.

Właściwość miejscowa:

Ogólna zasada właściwości miejscowej

O ile co do zasady sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego, o tyle istnieją wyjątki, jeżeli chodzi o sądy szczególne.

I tak, na przykład, właściwym sądem pracy nie jest zasadniczo sąd w miejscu zamieszkania jednej ze stron, lecz sąd miejsca pracy. Podobnie sprawę dotyczącą najmu/dzierżawy rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się wynajęty/wydzierżawiony lokal.

Kwestia ta nie dotyczy Sądu Administracyjnego i Rady Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ ich właściwość obejmuje cały obszar Wielkiego Księstwa Luksemburga.

Wyjątki od zasady ogólnej

Właściwość każdego z sądów szczególnych jest właściwością rzeczową i na ogół strony nie mają możliwości wyboru innego sądu niż przewidziany prawem.

Co do zasady uznaje się, że właściwość w tym zakresie ma charakter bezwzględny (na przykład w dziedzinie prawa pracy), co oznacza, że nawet w razie milczenia stron sędzia ma obowiązek z urzędu stwierdzić swoją niewłaściwość. Jak wyjaśniono powyżej, wyjątkiem od tej zasady jest sąd pokoju, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę określoną dla właściwości tego sądu, przy czym strony zawarły – w sposób wyraźny lub dorozumiany – umowę o wyborze sądu właściwego. W takim przypadku sąd nie może z urzędu stwierdzić swojej niewłaściwości.

Powiązane strony

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Powiązane dokumenty

Organizacja wymiaru sprawiedliwości (147 Kb)

Ostatnia aktualizacja: 22/10/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.